

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 16/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť J. H., K., M. B., K., M. N., K., a F. T., P., Česká republika, zastúpených advokátom JUDr. M. H., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. H., M. B., M. N. a F. T. vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť J. H., M. B., M. N. a F. T. trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. M. H., K.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. novembra 2011 doručená sťažnosť J. H., M. B., M. N. a F. T (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Sťažovatelia sa v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) domáhali odstránenia neoprávnenej stavby, resp. zriadenia časovo neobmedzeného vecného bremena stavby, na častiach pozemkov v ich vlastníctve, na ktorých bol v období pred rokom 1989 postavený Tenisový areál... Okresný súd rozsudkom

č. k. 15 C 830/1994-212 zo 7. augusta 2008 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľov zamietol v celom rozsahu. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 6 Co 281/2008 z 8. septembra 2009 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu potvrdil avšak z iných dôvodov, než ktoré vyslovil okresný súd a súčasne pripustil vo veci dovolanie z dôvodu posúdenia otázky zásadného významu, a to či je možné uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov v prípadoch, keď bol daný aj reštitučný nárok podľa § 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“). Najvyšší súd sťažovateľmi podané dovolanie zamietol považujúc posúdenie veci krajským súdom v otázke zásadného právneho významu za správne.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli, že najvyšší súd «bez akéhokoľvek bližšieho skutkového zdôvodnenia celú vec uzavrel v neprospech sťažovateľov tak, že títo nie sú oprávnení domáhať sa svojich práv, pretože si svoje nároky mali uplatniť v reštitučnom konaní (na čom sa Najvyšší súd právne ustálil až v roku 2010). Aj napriek viacerým skutkovým a právnym námietkam zo strany sťažovateľov sa Najvyšší súd týmito skutočnosťami vôbec nezaoberal a svoje rozhodnutie jednoducho oprel o svoj názor prezentovaný v obdobných veciach, aby bol zachovaný status quo v zmysle malo sa postupovať podľa reštitučných zákonov, teraz to už nie je možné riešiť...

Vzhľadom na skutočnosť, že sporov súvisiacich s tenisovým areálom je viac, je potrebné uviesť, že v predmetných prípadoch boli vydané rôzne rozhodnutia, pričom niektoré z nich sú už právoplatné a tak k dnešnému dňu existuje (1) časť pozemku na ktorom je tenisový areál, na ktorom je zriadené vecné bremeno v celom rozsahu na celý pás zabratého pozemku (a už aj bola vyplatená finančná náhrada) a (2) na iných pásoch pozemku tvoriaceho tenisový areál je právoplatne zriadené vecné bremeno iba pod tými časťami pozemku, na ktorých stojí stavba v zmysle stavebného zákona (a o finančnom nároku sa má iba rozhodovať).

Samotný Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd v týchto sporoch zaujal rôzne stanoviská...

Súdy teda svojim prístupom vytvorili tri rôzne situácie, ktoré sa týkajú toho istého tenisového areálu a tej istej právnej situácie. Navyše (a to sťažovatelia v tomto spore, ako aj žalobcovia v ostatných sporoch zdôrazňovali), sa ani jeden zo súdov (prvostupňový, odvolací alebo dovolací) do dnešného dňa ani raz a ani slovom nezmienil o skutočnosti že tu existuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie týkajúce sa toho istého tenisového areálu, potvrdené Najvyšším súdom, ktorým bolo dané osobám v rovnakom postavení ako sťažovatelia za pravdu...

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou dovoľávajú ochrany svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej iba „ústava“) a to základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky, ktoré bolo podľa ich názoru porušené rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, č. k.: 6 Co 281/2008-276 zo dňa 8. 9. 2009 a rozsudkom Najvyššieho súdu zo dňa 13. 9. 2011, sp. zn.: 4 Cdo 180/2010. Rovnako bolo uvedenými rozhodnutiami podľa názoru sťažovateľov porušené ich právo garantované v čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy... v čl. 6 Dohovoru... a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina...

Je zrejmé, že existujúci stav bolo nevyhnutné riešiť zriadením vecného bremena za náhradu. Všeobecne je podľa názoru sťažovateľov potrebné vychádzať z priority ich vlastníckeho práva, ktoré bolo im, resp. ich právnym predchodcom protiprávne odňaté a tým došlo k porušeniu ich subjektívneho vlastníckeho práva - právo predmet svojho vlastníckeho práva držať, užívať ho a pod. Krajský súd v Košiciach ako aj Najvyšší súd svojimi rozsudkami posvätili ten právny stav, že vlastnícke právo sťažovateľov k rodičovským pozemkom je obmedzené a to bez akejkoľvek náhrady...

Okrem toho k porušeniu práva sťažovateľov na spravodlivý proces došlo aj tým, že v skutkovo a právne zhodnom spore vedenom na Okresnom súde Košice I. pod sp. zn. 15 C 717/2002 bolo rozhodnuté tak, že súd poskytol vlastníkom pozemkov ochranu ich vlastníckeho práva, zriadil vecné bremeno a rozhodol o vyplatení náhrady. ... Je taktiež zrejmé, že k porušeniu práva sťažovateľov na spravodlivý proces došlo aj tým, že odvolací, ani dovolací súd sa vo svojom rozhodnutí nevyporiadal s podstatnými argumentmi, ktoré sťažovatelia v konaní uvádzali. Odvolací aj dovolací súd vyššie uvádzané a pre rozhodnutie vo veci podstatné argumenty sťažovateľov ignorovali.»

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal vo veci rozhodnutie, ktorým vysloví, že právo „sťažovateľov garantované v čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky... zo dňa 13. 9. 2011, sp. zn.: 4 Cdo 180/2010 porušené bolo“, zruší napadnutý rozsudok a zaviazá najvyšší súd nahradiť sťažovateľom trovy konania na účet ich právneho zástupcu.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), konštatoval, že spĺňa náležitosti ustanovené v § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde, nezistiac procesné prekážky, ktoré by podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde bránili jej prijatiu na ďalšie konanie, a preto ju toho istého dňa uznesením č. k. III. ÚS 16/2012-13 prijal na ďalšie konanie.

Najvyšší súd sa k sťažnosti vyjadril listom č. KP 4/2012 z 2. februára 2012, v ktorom okrem iného uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky v danom prípade sťažnosťou napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľov zamietol. Svoj záver o vecnej správnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu náležité odôvodnil, pričom sa vyporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľov. Sťažnosťou napadnuté rozhodnutie nie je ani v rozpore s princípom právnej istoty. Najvyšší súd výklad o primárnosti použitia reštitučných zákonov uskutočnil v súlade s aktuálnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu a v odôvodnení rozhodnutia na konkrétne rozhodnutia aj odkázal. Pokiaľ sťažovatelia namietajú, že najvyšší súd vyslovil opačný názor v inej veci na totožnú problematiku, treba predovšetkým uviesť, že ide o rozsudok z 25. februára 1999 sp. zn. 3 Cdo 96/98, ktorý riešil otázku platnosti a účinnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia a problematiky vzťahu všeobecných a špeciálnych predpisov sa nedotkol. Od tohto rozhodnutia sa judikatúra

vyvíjala a došlo k názorovému posunu. Čo nie je neobvyklý jav, najmä s prihliadnutím na dobu, ktorá medzitým uplynula (viac ako desať rokov). Nemožno tiež opomenúť, že k rovnakému názoru sa tiež vývojom judikatúry dopracovala aj rozhodovacia prax súdov Českej republiky, čo s ohľadom na takmer identické znenie právnej úpravy a spoločný právny základ z minulého obdobia existencie spoločného štátu dôležitý faktor.

Na základe uvedeného preto nie je možné považovať namietané rozhodnutie najvyššieho súdu za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, v rozpore s princípom právnej istoty resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu.

Nemožno teda súhlasiť so závermi sťažovateľov uvedenými v ich ústavnej sťažnosti. Preto navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky tejto sťažnosti nevyhovel.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s obsahom sťažnosti a s vyjadrením najvyššieho súdu, ako aj s obsahom napadnutého rozsudku a vyžiadaného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 15 C/830/1994 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu

všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05). Ústavný súd tiež nie je ani orgánom oprávneným zjednocovať právne názory všeobecných súdov (I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09); v konkrétnych prípadoch posudzuje ústavný súd len ich ústavnú akceptovateľnosť (III. ÚS 313/2010).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná nezávislým a nestranným súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu

zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať predovšetkým v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. III. ÚS 190/08). Pritom musí konajúci súd interpretáciu právnej normy založiť na racionálnej právnej argumentácii.

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy aj čl. 11 ods. 1 listiny má každý právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Ako vyplýva z predchádzajúceho odseku, obsah čl. 20 ods. 1 ústavy je totožný s obsahom čl. 11 ods. 1 listiny. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu preto nie je dôvod na odlišné posudzovanie ich aplikovateľnosti (m. m. I. ÚS 150/09).

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Ústava samotná nedefinuje, čo je obsahom vlastníckeho práva, pretože sa odvoláva na jeho zákonný obsah, t. j. obsah ustanovený zákonom (PL. ÚS 38/95). Zákom obsahujúcim základnú právnu úpravu vlastníckeho práva je zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, ktorý v § 123 ustanovuje, že vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Tento obsah vlastníckeho práva rešpektuje aj ustálená judikatúra ústavného súdu (napr. II. ÚS 8/97). Súčasne má podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý, kto vlastní majetok zaručené, že jeho vlastníctvo bude mať rovnakú právnu ochranu ako vlastníctvo iných vlastníkov. Slovné spojenie „právo na ochranu“, ktoré je použité aj v čl. 20 ods. 1 ústavy, implikuje v sebe aj potrebu minimálnych garancií procesnej povahy, ktoré sú

ustanovené priamo v tomto čl. 20 ods. 1 ústavy a ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy (I. ÚS 23/01). Článok 20 ods. 1 ústavy zabezpečuje každému rovnaké zákonné predpoklady a možnosti nadobúdať veci do vlastníctva za podmienok, ktoré sú upravené v ústave alebo v ďalších zákonoch. Z formulácie obsiahnutej v čl. 20 ods. 1 ústavy nemožno však odvodzovať ústavné právo získať vec do svojho vlastníctva (vlastniť majetok) bez dodržania predpokladov, ktoré sú na tento účel upravené zákonmi. Funkcia práva vlastniť majetok a jeho ochrana spočíva v tom, aby sa vlastníkovi poskytla a súčasne aj trvale garantovala právna istota, že vlastnícke právo k veci, ktoré nadobudol v súlade s platnými zákonmi, nemožno obmedziť alebo využiť bez právneho dôvodu.

Podstata námietok sťažovateľov spočíva v ich nesúhlase s rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý im odmietol poskytnúť právnu ochranu na základe ustanovení Občianskeho zákonníka s poukazom na to, že sťažovatelia mali právnu ochranu zabezpečenú podľa tzv. reštitučných predpisov, ktorých účelom bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948 až 1989. Pritom však podľa sťažovateľov nemalo byť najvyšším súdom preskúmané, či existovali podmienky na poskytnutie právnej ochrany podľa reštitučných predpisov (konkrétne podľa zákona o pôde). Sťažovatelia tiež namietajú nejednotnú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu v podobných právnych veciach vrátane tých, ktoré súvisia s ich právnou vecou. V spojitosti s odstránením stavby tenisového areálu totiž bolo pred okresným súdom súčasne vedených spolu 15 súdnych konaní, v ktorých všeobecné súdy rozhodli (vo viacerých prípadoch právoplatne) rôznym spôsobom.

Najvyšší súd v napadnutom rozsudku sformuloval tieto právne závery:

«V prejednávanej veci dovolatelia namietali, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.)... Odvolací súd pripustil dovolanie za účelom vytvorenia procesnej možnosti preskúmať správnosť riešenia otázky, „či je možné uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov v prípadoch, keď bol daný aj reštitučný nárok podľa § 6 ods. 1 písm. p/ zákona o pôde“.

Odvolačí súd vyriešil nastolenú právnu otázku tým spôsobom, že keď bol v preskúmanom prípade na základe skutkových zistení, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, daný dôvod pre vydanie veci oprávneným osobám podľa § 6 ods. 1 písm. p/ zákona o pôde, žalobcovia si mali svoj reštitučný nárok v zákonnej lehote uplatniť v reštitučnom konaní. Pokiaľ tak neurobili, nemôžu sa domáhať ochrany podľa § 135c Občianskeho zákonníka, nakoľko od okamihu, kedy im márne uplynula lehota na uplatnenie reštitučného nároku, ich nemožno považovať za vlastníkov, resp. spoluvlastníkov pozemku, keďže ich právo na obnovu vlastníckeho práva k pozemku zaniklo...

Dovolačí súd poukazuje na to, že jeho rozhodovacia činnosť je v zásade jednotná v tom, že všetky reštitučné zákony, sú voči všeobecnej občianskoprávnej úprave predpismi špeciálnymi, ktoré nerušia platnosť (a záväznosť) lex generalis, ale jeho primárnu aplikáciu vylučujú až (len) do tej doby, než je (napr. v súdnom konaní) zistené, že ustanovenia lex specialis na daný prípad nedopadajú, a preto ich nemožno na ne uplatniť. Aplikácia ustanovení lex generalis nastupuje preto za týchto predpokladov až sekundárne (rozsudok NS SR z 29. 4. 1998 sp. zn. 2 Cdo 1/1998, rozsudok NS SR z 20. 8. 1999 sp. zn. 5 Cdo 36/1999). Reštitučné zákony svojou špecialitou teda predstavujú, ak sú splnené všetky subjektívne a vecné predpoklady, prekážku použitia všeobecných právnych predpisov (napr. rozsudok NS SR z 25. 2. 2009 sp. zn. 4 Cdo 130/2007, rozsudok NS SR z 31. 5. 2011 sp. zn.

2 Cdo 122/2010, stanovisko ÚS ČR zverejnené pod č. 477/2005 Sb.; rozsudok veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS ČR z 11. 9. 2003 sp. zn. 31 Cdo 1222/2001, rozsudok NS ČR zo 17. 2. 2006 sp. zn. 22 Cdo 25/2006, rozsudok NS ČR z 1. 7. 2009 sp. zn. 22 Cdo 4505/2008, rozsudok NS ČR z 13. 12. 2006 sp. zn. 22 Cdo 18/2006)...

Podľa zákona o pôde, pokiaľ štát v rozhodnej dobe (§ 4 ods. 1 zákona o pôde) prevzal nehnuteľnosť bez toho, aby sa tak stalo na základe akéhokolvek právneho titulu, išlo o prevzatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu, čo je jeden z dôvodov pre vydanie nehnuteľnosti oprávneným osobám (§ 6 ods. 1 písm. p/ zákona o pôde). Keďže reštitučné predpisy sú k všeobecným predpisom vo vzťahu špeciality, tento vzťah sa rieši podľa zásady lex specialis derogat legi generali, čo znamená, že tam, kde existuje špeciálna právna úprava, nemožno použiť úpravu všeobecnú. Preto, ak bolo možné sa domáhať ochrany práva postupom podľa reštitučného predpisu ako špeciálneho (ak bol daný reštitučný

nárok), nemožno už po uplynutí zákonnej lehoty uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov.

V prejednávanej veci z obsahu spisu je zrejmé, že k strate vlastníckeho práva žalobcov, resp. ich právnych predchodcov nepochybne došlo bez právneho dôvodu, keď sa formou faktickej okupácie zo strany štátu (ktorá okupácia ako prevzatie veci štátom bez právneho dôvodu sa účinnosťou reštitučných predpisov stala formálne právnym titulom nie pre nadobudnutie veci zo strany štátu, ale pre vznik nároku na vydanie veci a obnovu formálneho vlastníckeho práva), na základe stavebného povolenia ObNV - odboru výstavby K. z 26. októbra 1977, na pozemku žalobcov uskutočnila výstavba „Tenisového ihriska...“ (ďalej len „stavebné povolenie“) a následne vyvlastňovacím rozhodnutím došlo k jeho neúčinnému vyvlastneniu. Keďže v preskúvanom prípade bol na základe skutkových zistení daný reštitučný nárok a oprávnené osoby sa mohli domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva postupom podľa reštitučného predpisu - zákona o pôde, nemôžu úspešne uplatniť nárok na ochranu vlastníckeho práva podľa všeobecného právneho predpisu. Nemôžu sa domáhať ochrany vlastníckeho práva podľa § 135c Občianskeho zákonníka, lebo žalobou o ochranu vlastníckeho práva podľa tohto ustanovenia nemožno obchádzať účel reštitučného zákona ako správne poukázal odvolací súd, ktorým účelom je nielen zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 - 1990, ale aj úprava vlastníckych vzťahov k pôde, čo je vyjadrené aj v názve zákona o pôde.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že reštitučné predpisy vychádzali z domnienky, že vec prešla v rozhodnom období na štát, a to aj v prípadoch jej prevzatia bez právneho dôvodu, pričom oprávnené osoby, ktoré si uplatnili nárok podľa týchto predpisov, sa stali vlastníkami veci až jej vydaním. V prípadoch prevzatia veci štátom v rozhodnom období bez právneho dôvodu, neuplatnenie ochrany podľa reštitučných predpisov malo za následok stratu možnosti domáhať sa tejto hmotnoprávnej i procesnoprávnej ochrany podľa všeobecných predpisov, v preskúvanom prípade podľa § 135c Občianskeho zákonníka, nakoľko až po realizácii práva na „vydanie veci“ v zmysle reštitučných zákonov si môže oprávnená osoba počínať ako vlastník veci, t. j. okrem iného domáhať sa odstránenia stavby, resp. zriadenia vecného bremena podľa § 135c Občianskeho zákonníka

Pokiaľ ide o námietku dovolateľov, že neboli oprávnenými osobami na vydanie nehnuteľnosti z dôvodu, že pozemok v čase vyvlastnenia nebol súčasťou pôdneho fondu, nakoľko ešte pred vydaním vyvlastňovacieho rozhodnutia došlo k jeho vyňatiu z pôdneho fondu na základe rozhodnutia MNV, odboru vodného a lesného hospodárstva a poľnohospodárstva z 25. októbra 1982, Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na skutkové zistenie, že k odňatiu pozemku bez právneho dôvodu v preskúvanom prípade došlo, ako už bolo vyššie uvedené, faktickou okupáciou, keď sa na základe stavebného povolenia z roku 1977 uskutočnila výstavba „Tenisového ihriska...“, kedy pozemok nepochybne do pôdneho fondu patril. Tento charakter stratil až dodatočne rozhodnutím o vyňatí z pôdneho fondu. Takéto prípady, ako správne konštatoval odvolací súd, upravoval § 30 zákona o pôde, podľa ktorého pre postup podľa druhej časti tohto zákona sa za majetok uvedený v § 1 ods. 1 považuje aj majetok, ktorý sa v čase odňatia vlastníckeho práva na tieto účely užíval. Preto, i keď bol pozemok vyňatý z pôdneho fondu po odňatí vlastníckeho práva, nejde o prekážku, pre ktorú by nárok nemohol byť uplatnený podľa zákona o pôde.

Na základe uvedeného, keď k odňatiu vlastníckeho práva bez právneho dôvodu došlo formou faktickej okupácie v rozhodnom období, pričom reštitučný nárok uplatnený nebol, žalobcovia v konaní nepreukázali, že sú vlastníkom pozemku, z ktorého sa domáhajú odstránenia neoprávnenej stavby, resp. zriadenia vecného bremena za náhradu. Preto, pokiaľ žalobcovia v konaní nepreukázali vlastnícke právo k pozemku, nebolo by im možné poskytnúť ochranu podľa § 135c Občianskeho zákonníka ani v prípade splnenia ostatných zákonných podmienok (napr. že ide o stavbu), lebo podľa tohto ustanovenia rozhoduje súd iba na návrh vlastníka pozemku. Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň poukazuje na tú skutočnosť, že odvolací súd sa (hoci nadbytočne, nakoľko došiel k záveru, že žalobcovia nie sú aktívne legitimovaní k uplatnenému nároku v zmysle žaloby) zaoberal aj právnou otázkou, či tenisový areál na pozemku je stavbou v zmysle občianskoprávných predpisov, pričom dospel k záveru, že takouto stavbou nie je.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolatelia napadli dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O. s. p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky ich dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O. s. p.).»

Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a vyžiadaného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 15 C/830/1994 dospel k záveru, že napadnutý rozsudok nie je ústavne udržateľný.

Úlohou ústavného súdu v tejto situácii bolo posúdiť, či ústavne konformnému výkladu aplikovaných ustanovení právnych predpisov zodpovedá aj názor najvyššieho súdu, že ak *„bol na základe skutkových zistení daný reštitučný nárok a oprávnené osoby sa mohli domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva postupom podľa reštitučného predpisu - zákona o pôde“*, sťažovatelia nemôžu úspešne uplatniť nárok na ochranu vlastníckeho práva podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, a teda že žalobou o ochranu vlastníckeho práva podľa ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka *„nemožno obchádzať účel reštitučného zákona... ktorým účelom je nielen zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 - 1990, ale aj úprava vlastníckych vzťahov k pôde, čo je vyjadrené aj v názve zákona o pôde“*.

Ústavný súd sa už v minulosti zaoberal otázkou, či slovenský právny poriadok nevyklučuje uplatnenie práv určovacou žalobou za súčasnej existencie reštitučného zákonodarstva v prípade, ak si žalobca, ktorý nevyužil možnosť uplatniť si svoj nárok na základe reštitučných predpisov, podal žalobu, ktorou žiadal určiť, teda deklarovat existenciu svojho vlastníckeho práva (III. ÚS 102/04, II. ÚS 231/09, II. ÚS 249/2011), pričom dospel k záveru, že reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva [podľa nástrojov ochrany vlastníckeho práva – žalôb určovacích, vindikačných (na vydanie vecí), negatívnych a pod. (III. ÚS 178/06)].

Najvyšší súd dospel v napadnutom rozsudku k opačnému záveru, pričom tento svoj záver aj podrobne právne odôvodnil argumentujúc v prvom rade právnym názorom, že žalobou o ochranu vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákonodarstva, tiež tým že reštitučné predpisy vychádzali z domnienky, že v rozhodnom období vec prešla na štát aj v prípadoch jej prevzatia bez právneho dôvodu, pričom oprávnené osoby, ktoré si uplatnili nárok podľa týchto predpisov, sa stali vlastníkami veci až jej vydaním, a napokon aj poukazom na zásadu *lex specialis derogat legi generali* a z nej odvodeného názoru, že neuplatnenie právnej ochrany podľa reštitučných predpisov malo za následok stratu možnosti domáhať sa tejto hmotnoprávnej i procesnoprávnej ochrany podľa všeobecných predpisov.

Vo vyjadrení k doručenej sťažnosti najvyšší súd vo vzťahu k právnemu názoru vyslovenému v inej veci na totožnú problematiku (konkrétne k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 96/98 z 25. februára 1999) uviedol, že od tohto rozhodnutia sa judiaktúra vyvíjala a došlo v nej k názorovému posunu, čo s prihliadnutím na dobu, ktorá medzitým uplynula, nie je neobvyklý jav.

Ústavný súd napriek tejto argumentácii najvyššieho súdu nezistil dôvod, pre ktorý by sa mal odkloniť od názoru vysloveného v jeho doterajšej rozhodovacej praxi. Rozhodnutie najvyššieho súdu považuje ústavný súd za také, ktoré je založené na ústavne nekonformnom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov. Jeho argumentácia nemôže vo vzťahu k prípadom, keď došlo k zabratiu nehnuteľnosti štátom v rozhodnom období, bez právneho dôvodu obstať.

Vo veci konajúce všeobecné súdy (a v intenciách sťažnosti predovšetkým najvyšší súd) nevzali do úvahy zmysel a účel reštitučného zákonodarstva, ktorým nebolo spôsobenie zániku vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale naopak, uľahčenie obnovenia ich vlastníckeho práva. A v žiadnom prípade ním nemohlo byť a nebolo vytváranie dodatočných nadobúdacích titulov pre nadobudnutie vlastníckeho práva (štátom) s odstupom mnohých rokov, a tým aj legalizácia takých postupov štátu v dobe neslobody,

ktoré boli nezlučiteľné nielen s ústavnými princípmi ochrany vlastníctva v ich dnešnom chápaní, ale boli v rozpore aj s právom platným v rozhodnom období.

Pokiaľ zákonodarca vytvoril v § 6 ods. 1 písm. p) zákona o pôde samostatný reštitučný dôvod spočívajúci v tom, že oprávneným osobám sa vydajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu, zmyslom tohto ustanovenia bolo uľahčiť oprávneným osobám dosiahnutie ich zápisu ako vlastníkov v katastri nehnuteľnosti v (nepochybne častých) prípadoch, keď štát zneužívajúc svoje postavenie v dobe neslobody a nedbajúc na platné právo pripustil zmenu zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľnosti bez splnenia základných požiadaviek vyplývajúcich (aj) z vtedy platného práva. Uľahčenie postavenia oprávnených osôb malo spočívať aj v tom, aby nápravu zápisu svojho (stále existujúceho) vlastníckeho práva mohli dosiahnuť v relatívne jednoduchom správnom konaní a nemuseli sa domáhať súdnej ochrany svojho vlastníckeho práva.

Zo základných zásad občianskeho práva možno potom vyvodit', že v situácii, keď povinnej osobe (štátu) nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ostalo naďalej k nehnuteľnosti zachované vlastnícke právo toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred dňom zápisu vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľnosti tomu nezodpovedá.

Názor krajského súdu, podľa ktorého zánik práva oprávnenej osoby postupovať podľa zákona o pôde márnym uplynutím lehoty ustanovenej v § 13 zákona o pôde znamená aj zánik jej vlastníckeho práva, tobož v situácii, keď povinnej osobe (na rozdiel od oprávnenej osoby) nesvedčí žiaden nadobúdací titul k nehnuteľnosti, zásadne popiera základné právo na vlastníctvo, tak ako to je garantované v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, pretože jeho aplikácia by znamenala vytvorenie dosiaľ v právnom poriadku neznámeho spôsobu straty vlastníckeho práva fyzických osôb v prospech štátu. Takýto záver nemožno vyvodit' ani z tretej vety ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o pôde (neuplatnením práva v lehote právo zanikne), ktorá sa už len z hľadiska systematického a gramatického výkladu môže vzťahovať iba na zánik reštitučného nároku ustanoveného

zákonom o pôde, avšak nie na zánik práva vlastníckeho garantovaného Občianskym zákonníkom, ústavou a listinou. Účelom zákona o pôde nebolo teda stanoviť zákaz dosiahnutia revízie krokov štátu urobených v rozhodnom období márnym uplynutím lehoty na uplatnenie reštitučného nároku, ako to vyplýva z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Rovnako systematickým a logickým výkladom zákona o pôde nemožno dospieť k inému záveru než takému, že reštitučné predpisy nevychádzali z domnienky, že vlastnícke právo prešlo na štát v rozhodnom období aj v prípade neexistencie titulu pre jeho nadobudnutie, ale iba z toho, že v tomto zmysle bol vykonaný zápis vlastníctva v prospech štátu v evidencii nehnuteľnosti. Ustanovenie § 6 zákona o pôde nerieši (spätne) vlastnícky režim nehnuteľností, zámerne hovorí v ustanovení § 6 ods. 1 písm. p) zákona o pôde o tom, že nehnuteľnosť bola „prevzatá“ štátom.

Z rovnakých dôvodov neobstojí ani argumentácia krajského súdu, podľa ktorej s ohľadom na princíp, že tam, kde existuje špeciálna právna úprava, nemožno použiť úpravu všeobecnú, a preto žalobou o určenie vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákonodarstva. Sťažovatelia sa podaním žaloby o ochranu vlastníckeho práva nepokúsili obchádzať reštitučné zákonodarstvo, ale iba využili zákonom ponúkanú možnosť domáhať sa ochrany nimi tvrdeného (existujúceho) vlastníckeho práva procesne akceptovateľným spôsobom.

Súčasne je však potrebné uviesť aj to, že nielen vlastnícke právo sťažovateľov (oprávnených osôb), ale aj vlastnícke právo žalovaných (povinných osôb a ich právnych nástupcov) požíva ústavnú a zákonnú ochranu. Predpokladom poskytnutia takejto ochrany takýmto osobám (fyzickým či právnickým) s pozitívnym výsledkom je však v prvom rade existencia a povaha nadobúdacieho titulu vlastníckeho práva tvrdeného takýmito osobami.

Ústavný súd nemá dôvod od tohto svojho už skôr vysloveného názoru (III. ÚS 178/06, II. ÚS 249/2011) upustiť a konštatuje, že aj v prípade sťažovateľov prichádzala do úvahy žaloba opierajúca sa o všeobecné predpisy občianskeho práva vrátane

žaloby o odstránenie neoprávnenej stavby, resp. zriadenie vecného bremena podanej sťažovateľmi.

Nie nevýznamná je tiež skutočnosť, že v obsahovo identických veciach súvisiacich s vecou sťažovateľov (v ktorých sa najmä iné osoby ako sťažovatelia rovnakým typom žaloby domáhali ochrany vlastníckeho práva z dôvodu výstavby tenisového areálu na častiach pozemkov v ich vlastníctve v období pred rokom 1989) boli vydané meritórne rozhodnutia všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu v dovolacom konaní (rozsudok sp. zn. 3 Cdo 96/98 z 25. februára 1999), ktorými bola priznaná ochrana vlastníckemu právu žalobcov napriek platnosti reštitučných predpisov v čase vydania týchto rozsudkov. Takáto nejednotnosť v rozhodovaní všeobecných súdov je v rozpore so zásadou predvídateľnosti práva a výsledkov súdneho sporu, a tým v konečnom dôsledku aj s princípom právnej istoty. V okolnostiach prípadu sa javí ako zjavne nespravodlivé trvať na právnom názore, že sa sťažovatelia nemôžu domáhať právnej ochrany podľa všeobecných právnych predpisov, keď v čase podania ich žaloby nimi uplatnenému právu nebolo možné poskytnúť právnu ochranu podľa reštitučných predpisov.

Z týchto dôvodov považoval ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu o zamietnutí dovolania sťažovateľov za rozporný s obsahom sťažovateľmi označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže najvyšším súdom použité právne predpisy neboli vyložené ústavne akceptovateľným spôsobom a pri aplikácii dotknutých zákonných predpisov všeobecnými súdmi došlo k zásadnému popretiu ich účelu a významu.

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom súčasne zasiahol aj do základného práva sťažovateľov vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, keď ich vlastníckemu právu neposkytol zákonnú ochranu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka s poukazom na aplikovateľnosť právnych noriem obsiahnutých v reštitučných predpisoch. Z dôvodu ústavnej neudržateľnosti aplikovaného právneho názoru bolo dôvodné vysloviť aj porušenie základného práva vlastníť majetok (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 4 ústavy ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu) vychádzajúc zo zistenia, že v danom prípade nebolo predmetom konania pred všeobecným súdom vyvlastňovanie ani nútené obmedzenie vlastníckeho práva a ani súdny prieskum vyvlastňovacieho konania realizovaného správnym orgánom. Sťažovatelia pritom bližšie nezdôvodnili, v čom vidia porušenie označeného článku ústavy. Podľa názoru ústavného súdu porušenie základného práva vyplývajúceho z čl. 20 ods. 4 ústavy nemožno vyvodzovať len z tej skutočnosti, že konajúce súdy sa dotkli právneho posúdenia vyvlastňovacieho rozhodnutia č. j. výst. 5882/83/84-60 z 20. februára 1984, pokiaľ pri právnom posúdení prípadu považovali toto vyvlastňovacie rozhodnutie za neúčinné a pre neposkytnutie právnej ochrany vlastníctva sťažovateľov boli relevantné iné právne dôvody.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Keďže napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľov (bod 1 výroku tohto nálezu), ústavný súd v nadväznosti na to zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 180/2010 z 13. septembra 2011 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

Povinnosťou najvyššieho súdu bude odstrániť vytýkané nedostatky a rešpektovať relevantné ústavné princípy. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že akceptácia a viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí znamenať, že sťažovatelia musia v konaní dosiahnuť plný úspech a viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí jednoznačne viesť k inému rozhodnutiu, než aké bolo prijaté. Základom pre výrok tohto nálezu bolo predovšetkým zistenie ústavne nekonformného právneho posúdenia otázky (ne)aplikovateľnosti relevantných právnych predpisov v okolnostiach prípadu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,23 € za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti).

Ústavný súd považuje za dôvodné priznať úhradu trov právneho zastúpenia uplatnených právnym zástupcom sťažovateľov za označené dva úkony právnych služieb vykonané v roku 2011. Výšku priznanej úhrady však bolo potrebné oproti vyúčtovaniu upraviť s prihliadnutím na deň vykonania úkonov právnej služby tak, aby bola v súlade s § 1 ods. 3, § 10 ods. 1 a 2, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným

súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi; v ostatných prípadoch sa základná sadzba tarifnej odmeny určí podľa § 10.

V prvom polroku 2010 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 741 €, a preto odmena za 1 úkon právnej služby uskutočnenej v roku 2011 predstavuje sumu 123,50 € a paušálna náhrada za 1 úkon právnej služby sumu 7,41 €.

Ústavný súd považuje za dôvodné priznať sťažovateľom úhradu trov právneho zastúpenia za obidva vyúčtované úkony právnej služby vykonané v roku 2011, ktorú bolo potrebné zvýšiť o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Ústavný súd preto zaviazal porušovateľa základného práva na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľom celkovo v sume 314,18 € (pozostávajúc z trov v sume 261,82 € a sumy 52,36 € predstavujúcej daň z pridanej hodnoty) na účet ich právneho zástupcu tak, ako je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012